افغانستان اسلامي جمهوري دولت

د غزني د پوهنې ریاست

د ګیرو د پوهنې آمریت

MS WindoW Note

Ketabton.com

شاګرد نوم(   )

ترتیب کوونکی:نورولي قربان

اړیکه:0778268663—0700858268

Noorwali.qourban@Gmail.com:Gmail

Noorwali Qourban:Facebook

Qurban photo copy

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

د لوی او ښىوونکي ښنتن په سپيڅلي نامه: لکه څرنګه چې موجوده پيړۍ د تکنالوژۍ پر مټ بسيا ده، د تکنالوژۍ زده کړه د موجوده بشر لازمه او اساسي اړتيا ده . يو د تکنالوژۍ له وسايلو څخه کمپيوټر ده چې په ټولو خــــصوصي مکاتبو کې د يوه مضمون په صفت تدريسيږي او کمپيوټر د زده کړې لپاره مسلسلې مطالعې ته اړتيا ده که په کمپيوټر باندې پرله پسې عملي کار ونه شي ډېر زر له خافظې څخه خارجيږي (هيريږي). نو داچې اکثره شاګردان په کورونو کې خپل کمپيوټر نه لري او په امتحان کې کومه داسې لاره نه لري ترڅو دوی امتخان ته ځان اماده کړي نو د دې لپاره هر استاد ډول ډول ميتودونه کاروي ترڅو شاګردانو ته دخل يوه سالمه لاره پيدا کړي. نوما هم د يوه استاد په صفت دا ستونزه درک کړي او خپلو شاګردانو ته مې د (MS Window) پروګرام يو وړوکی شان چيپټر د دريم څخه ترپنځم ټولګي پوري شاګردانو ته تيار کړی ده تر څو راتلونکي امتخان ته د دې چپټر له لارې مطالعه وکړي.په دې چپټر کې ما ترخپلې وسې پوري کوشش کړيده چې هر يو کمانډ په ډېر ساده لهجه تشريخ کړم د لا اسانتيا په خاطر مې د چپټر په هر مخ کې د کمانډ عکس او لاندې مې ورته يو وړوکی تعريف ليکلی ده او بل مخ په تشه صفخه کې بايد شاګردان له ځانه ډېره تشريخات وليکي.

د لوړو ټولګيو شاګردانو ته مې بيا د Window (ms Word,MS excel) learningاجوړ کړيده تر څو په کور کې ترې استفاده وکړي.

دا چې انسان نيمګړی ده زما په ليکنه کې به ختما نيمګړتياوې موجودي وي ستاسو نيوکو او انتقادونو ته سترګې په لار يم .

په پښتانه مينه نورولي قربان

0700858266

(c) ketabton.com: The Digital Library

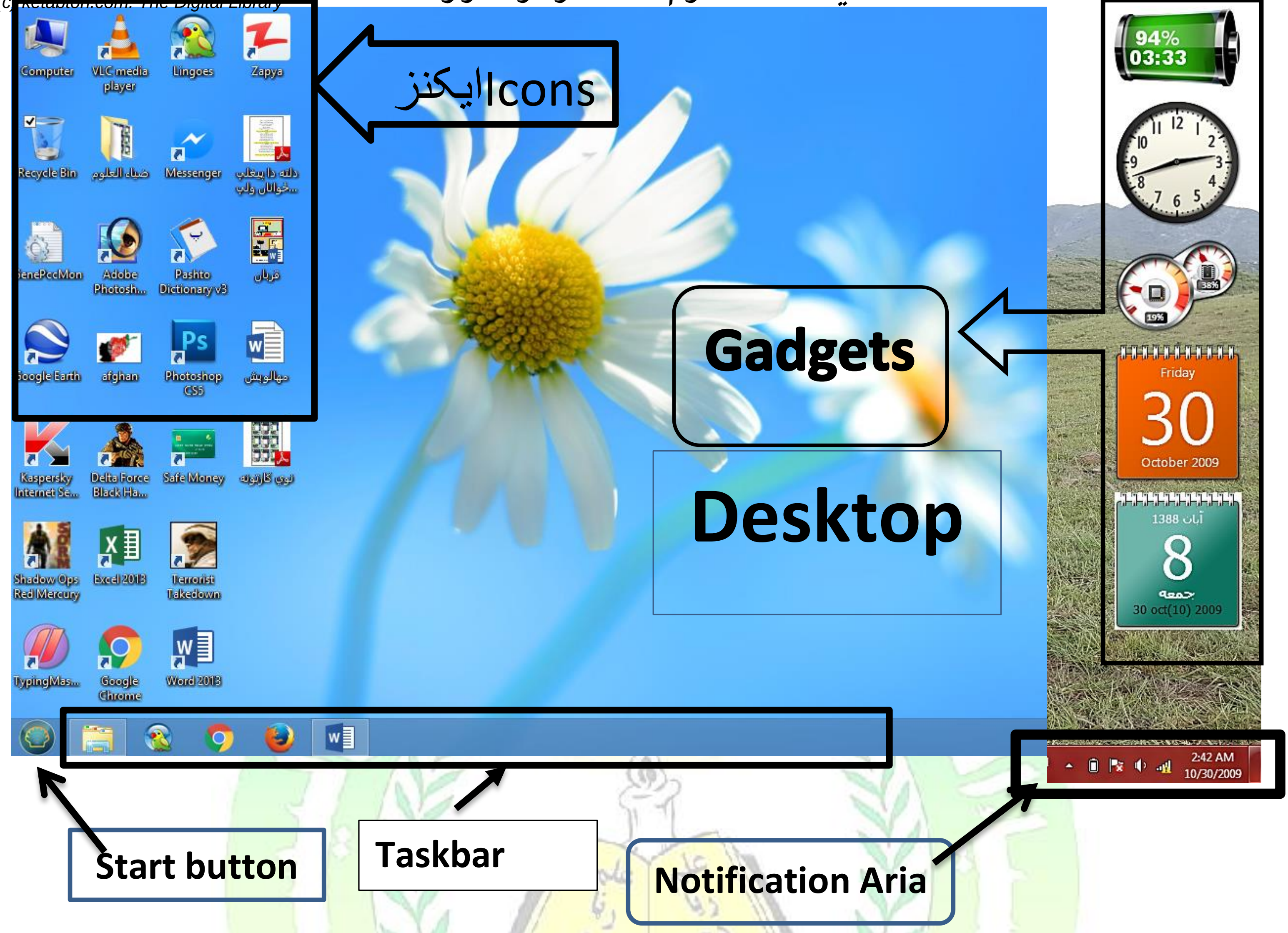

Icons:د هر پروګرام شکل ته ایکنه وایي.

Gadgets:د کمپیوټر تنظیموونکي برخي لکه ساعت،جنتري او داسي نورو برخو ته وايي.

Start menu:د ستارټ بټن وهلو وروسته چي کله ستارټ مینو خلاصه شي نو د هغې له لارې مونږ کولای شو چې هر ډول پروګرام(Software)خلاص کړو. Desktop:
د کمپیوټر هغه برخه ده چي هلته ټولي ایکني پرتې وي او یا چې په background کوم تصویر ښکاري همدا د ډسکټاپ ساحه ده.

Pop up menu د ښي کلیک کولو وروسته په ډسکټاپ باندې یو لیست ښکاره کیږي چي د هغې په وسیله د ډسکټاپ ایکنو یا شکلونو ترتیبات کیږي.

Personalizeپه مدد کولی شو چې د ډسکټاپ Desktop ته تصویرونه او رنګونه بدل کړو.

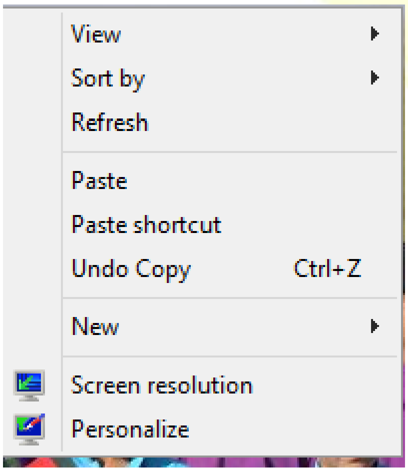

د کمپیوټر پیژندنه او تاریخچه

کمپیوټر دلاتیني ژبې د compute له کلمې څخه اخیستل شویده چې مانا یې مخاسبه (شمیرنه ده)کله چې (R)ورجمع شي نوبیا محاسبه کوونکي (شمیرونکي)په مانا ده

یا کمپیوټر یو ډیجیټل برقي ماشین ده چې سخت او مشکل کارونه په لنډ وخت کې ترسره کوي

یا: کمپیوټر هغه بریښنایيز ماشین دی چې پروګرام منونکی وی او منطقي اوریاضیکي اجرات تر سره کوي.

دلومړی ځل لپاره کمپیوټرپه (1942م) کال کې دیو امریکایي عالم الاتاسوټ بري لخواه د امریکا په هاردوارډ پوهنتون کې احتراع اوجوړ شوو.

په (1960م)کال کې یو لوی کمپیوټر جوړ شو چې دیوې کوټې په اندازه وو او په یو وخت کې ورته ډېر کار کوونکي ورته په کار وو.

اولین کوچنی کمپیوټر (personal computer)چې (PC)په نامه یادیږي په 1979م کال کې جوړ شو.

او ورورسته کمپیوټر ته د کمپیوټر نوم د چــــــین هیواد له خواه ورکړل شو

کمپیوټر دوې ۲ برخو ویشل شوی ده چې یوې برخې ته يېSoftwareوايي. سافټویر د کمپیوټر هغه برخه ده چې په سترګو لیدل کیږي خو لمس کیږي نه یا ټول هغه پروګرامونه چې په کمپیوټر کې د ننه ترسره کیږي سافټویر په نامه یادیږي لکه: Microsoft office,zapya,vlc,etc

،چې بلې برخې ته یې Hardware(سخته الې چې ورته په پښتو ژبه کې ورته وايي)چې عبارت دي له Mouse,keyboard,CPU,monitore,printer,loud speaker

کمپیوټر له څلورو اصلی واحدونو(برخو) څخه جوړشوی دی ۱:موس Mouse ۲:کیبورډ Keyboard: ۳:مانیټور Monitor ۴:CPU

Mouse:1:-یاموږک هغه اله ده چې د کمپیوټر د چالانیدو څخه وروسته د کار د شروع ځای د همدې الې په وسیله تاکل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

2 Keyboard:یا لیک دړه :دا د کمپیوټر هغه برخه ده چې په دې د هرې ژبې الفباموجوده ده او د همدې لیکدړې په واسطه هر ډول عملیې ترسره کیږي کیبورډ بټنې په درو برخو ویشل شوی دي .

الف: د عددونو او الفبا بټنې .

ب: د لیک نښو او علامو بټنې.

ج: خاص بټنې چې په دې بټنو کې وظیفوي ،قلفوونکي او نوري بټنې شاملې دي.

Monitor3:منیټور: د تلویزون په څیر یوه پرده ده او هغه عملیې چې په کمپیوټر کې د ننه ترسره کیږي د منیټور د شیشه یا پرده باندې لیدل کیږي.

کله که بل سکرین یا پروجکټور د کمپیوټر سر وصل کوو نو د کیبورډ څخه (Start+p بټن وهو بیا به موږ ته یوه مینو ښکاره شي په هغه کې (duplicate)باندې کلیک کوو نو کمپیوټر به دسکرین سره وصل شي.

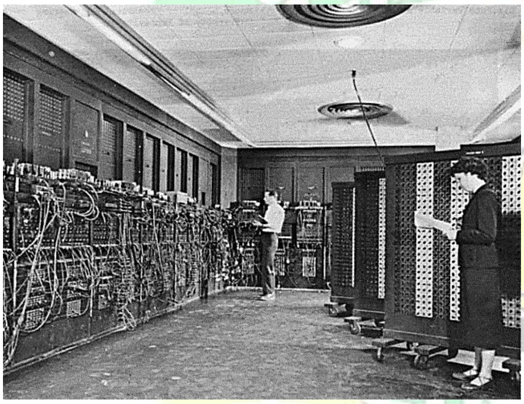

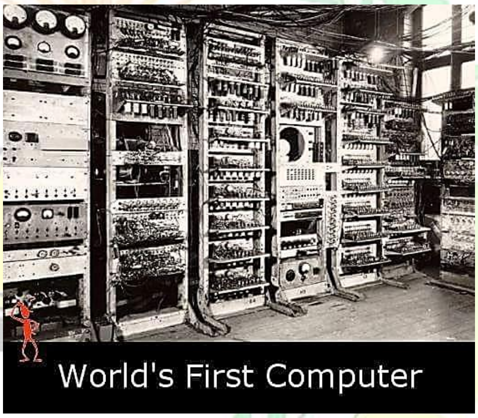

لومړی کمپیوټر

Mouse موږک

Keyboard لیک دړه

Printer پرینټر

loud لوډسپیکر speaker

Monitor لیدونی

USB فلش

سکینر

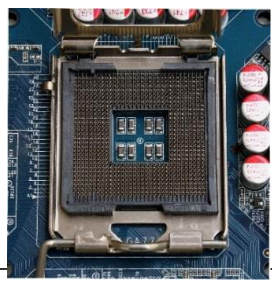

(CPU) central processing unit

(c) ketabton.com: The Digital Library

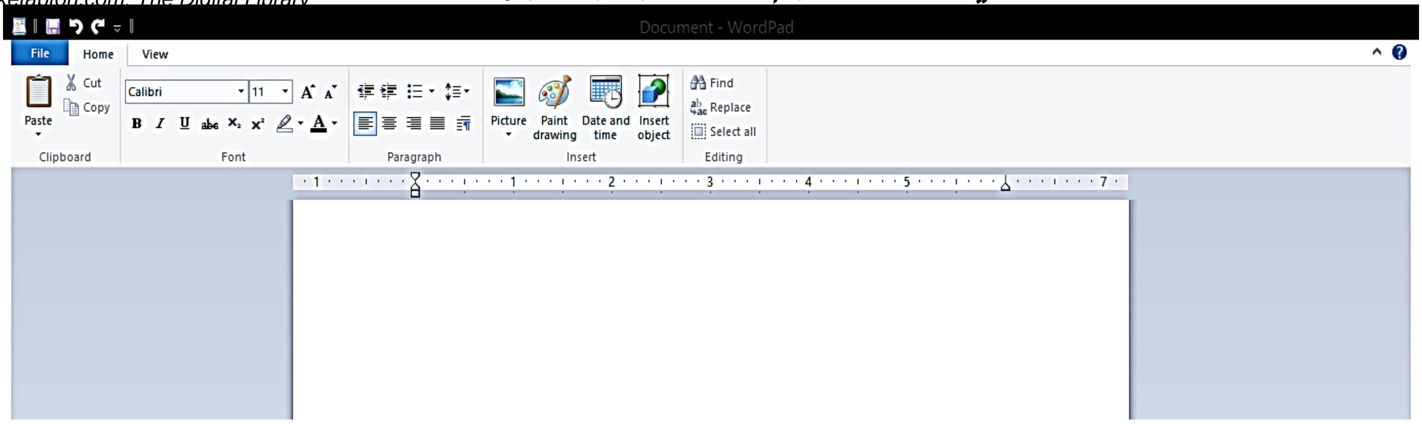

Word pad: پروګرام د وینډو له اساسي پروګرامونو څخه ده چې د لیکنې لپاره استعمالیږي

د Word padوورډ پډ پروګرام د خلاصولو طریقه لومړی په سټارټ بټن باندې کلیک کوو او په search boxکې ورته (Word pad) لیکو او وروسته انټر بټن وهو

Cut په وسیله یوه لیکنه له یو ځای څخه وړو په لومړي ځای کې به نه پاتې کیږي او بل ځای ته به مکمله ځي.(ctr+x)

: Copy: په وسیله یوه لیکنه له یو ځای څخه وړو په لومړي ځای کې به هم پاتې کیږي او بل ځای ته هم ځي.(Ctrl+C)

5 : Paste:په وسیله هغه لیکنه چې موږ د CUT,Copyله لارې راخیستې وي هغه بیرې اچولی شو (Ctrl+V)

(B): Boldپه وسیله کولای شو چې لیکنه لړه غاټه کړو.(Ctrl+B)

Italic:(*I*)په مرسته کولای شو چې لیکل لږ څه کاږه یا مات کړو.(Ctrl+I)

Under line:په وسیله کولای شو چې د لیکنې لاندې یو لیکه واچوو.(Ctrl+U)

Picture:په وسیله کولای شو چې یو تصویر راواخلو.

Paint drawing:په وسیله کولای شو چې د فیتټ پروګرام څخه وورډ پډ پروګرام ته رسمونه راولو.

Date and time:په وسیله کولای شو چې تاریخ او وخت ولیکو.

Insert object:په مدد کولای شو چې دبل پروګرام څخه وورډپډ پروګرام ته د هغې پروګرام څخه یو څه راواړوو.

Findپه وسیله کولای شو چې په خپله لیکنه کې نومونه او لغاتونه پیدا او ولټوو.(Ctrl+F)

Replace:په مرسته کولای شو چې په خپله لیکنه کې نومونه ،لغاتونه په نورو نومونو بدل کړو.

Select all:په مرسته کولای شو چې ټوله لیکنه انتخاب کړو.(Ctrl+A)

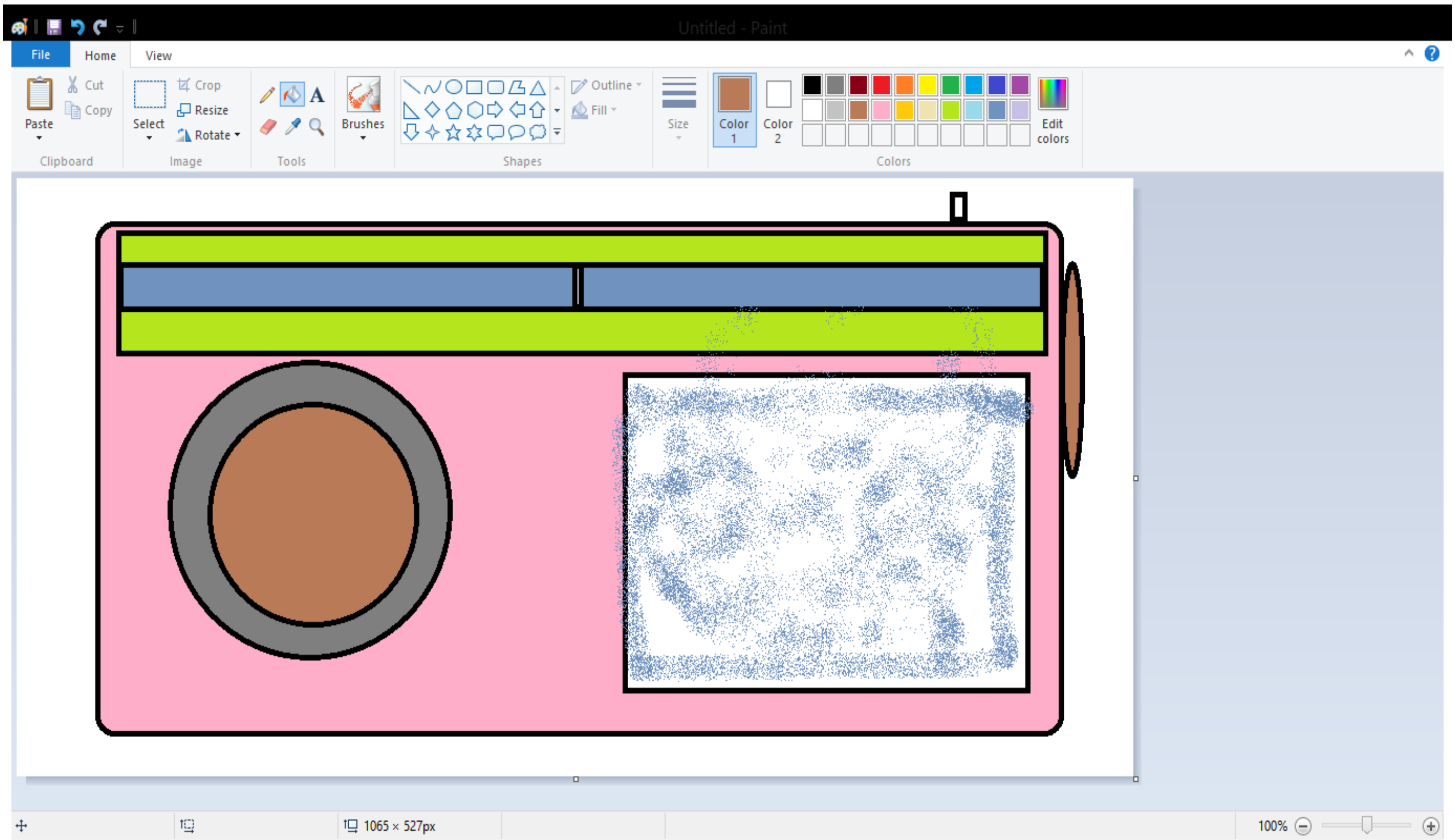

Paint: پروګرام د وینډو له اساسي پروګرامونو څخه ده چې د رسمونو،رنګمالی او ډیزاین لپاره استعمالیږي

د Paint پینټ پروګرام د خلاصولو طریقه لومړی په ستارټ بټن باندې کلیک کوو او په search box

کې ورته (paint) لیکو او وروسته انټر بټن وهو.

select په مدد کولای شو چې یوه مخصوصه ساخه انتخاب کړو

Crop په مدد کولای شو چې کوم ځای مونږ ته کار وي هغه دځان لپاره پرې کړو یایې crop کړو.

Resize په واسیطه کولای شو چې دیوه عکس یا د شکل اندازه کمه یا زیاته کړو.

Rotate په مدد کولای شو چې موږ یو عکس یاهم یوتصویر د درجو په انداره یوبل حواته کوږ کړو.

Pencil په مدد کولای شو چې موږ دخپلي خوښي لیکنه یا هم امضا وکړو خو هغه دپینسل په واسیطه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Eraser په واسیطه کولاسی شو چې که په یو شکل یا په یو عکس کې مو غلطي کړي وي هغه صفا کړو او له سره یی سم کړو

Fill with color په مدد کولای شو چې موږ یو عکس یا شکل ته رنګ ورکړو یعنې له رنګه یی ډک کړو

Color picker که چیرې دیوه تصویر یا کوم بل څه رنګ موږ خوښ شي نو ددې کمانډ په و اسیطه سره یی کولای شو چې په خپل عکس باندې یی افلای کړو

Text په مدد کولای شو چې په دننه شیف یا عکس کې دخپل ځان لپاره دلیکنې لپاره یو textخلاص کړو یعنې په شکل کې لیکنه کولای شو

Magnifier په مدد کولای شو چې یوه مخصوصه ساخه دځان لپاره رانږدې کړو

Brush په مددکولای شو چې په مختلفوبروشونوسره لیکنه وکړو.

Outline shapeپه واسیطه کولای شو چې دعکس یا کوم بل شیف دڅنډوساخه منظمه کړو یا یی ترتیب کړو

Fill په مدد کولای شو چې مختلفو شیفونویا عکسونو ته رنګ ورکړو.

Size په مدد کولای شو چې د برش لپاره دپراخوالي اندازه وټاکو،

Edit color په مدد کولای شو چې رنګونوکې تغیرات راولو.

Zoom in په مدد کولای شو چې لیکنه نږدې یا عاته کړو

Zoom out په مدد کولای شو چې لیکنه لیرې (وریا) کړو

Ruler خط کش راته وښایه یا یی بند کړو

Save:یو فایل په یوه ځای کې ثبتولی شو

Save as:باندې یو فایل په مختلفو ځایونو کې په مختلفو نومونو باندې ثبتولی شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

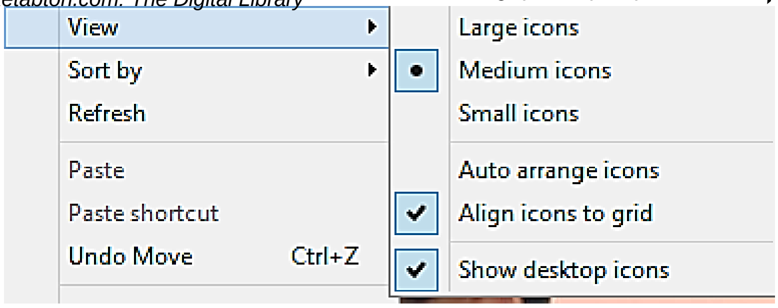

Large Icons

دلا رج ايكنز په واسطه موږدډيسک ټاپ پر مح تولې ايكنې عتولى شو.

Medium Icons

په واسطه موږ دډيسک ټا پ پرمخ ايكنز منځ ميل كو لى شو يعني نه به ډېر عاټ وي او نه به د ير كو چني وي

Small icons

د دې په مرسته كولاى شو چې په ډيسكټاپ باندې شكلونه كوچني كړو.

Auto arrange icons

په دې كه علامه واچوو نو بيا موږ نه شو كولاى چې ايكني له يو ځاى څخه بل ځاى ته يوسو او كه چيرته ايكني په ډيسكټاپ باندې كډوډې (عيرې منظمې)وي نو په دې كې چې علامه واچوو تولې به په خپله منظمې شي.

Align icons to Grid

په دې كه علامه واچوو نو بيا ايكني به له يو ځاى څخه بل ځاى ته ځي خو له لين څخه به نه ووځي.

Show Desktop icons

كه چيرې په دې كې علامه لګيدلې وي نو په د سكټاپ به ايكني ښكاري او كه علامه نه وي نو ايكني به وركې (پټې)وي.

Sort by

د دې په واسطه كولاى شو چې ايكني د الفبا په ترتيب منظمې كړو.

Refresh

په دې باندې كمپيوټر تازه كيږي كه كله كمپيوټر كمزورى كيدو نو دا كمانډ يو څو ځله وهو شارټ كټ يې F5 بټن ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

CUT

که موږ يو فايل.ويډيو،تصويريا هر څه چې ليږو نو که کټ باندې يې وږو نو په لومړي ځای کې به نه پاتې کيږي او بل ځای ته به په مکمل ډول ځي که غواړو چې په دواړو ځايونو کې د پاتې شي نو بيا COPYباندې کليک کوو .

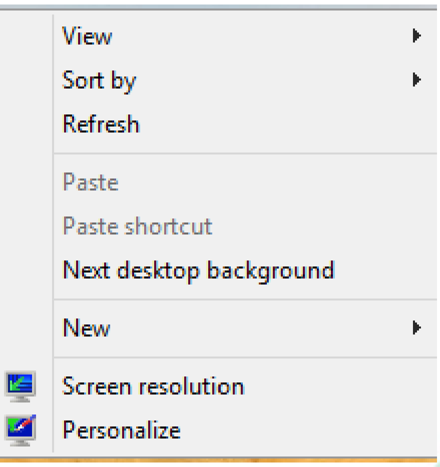

PASTE

د کټ کاپي نتيجې ته فيسټ وايي ياني که موږ کاپي يا کټ راخيستي وي نو کوم ځای ته يې چې وړو نو Pasteباندې کليک کوو

Screen Resolution

په دې باندې د کمپيوټر مانيټور (سکرين)ترتيبولی شو اندازه يې پرې عاتوو با يې پرې کوچنی کوو ليکل اندازه پرې منظمه کولای شو.

Personalize

Windows

ويندو ته ځکه ويندو ويل کيږي چې په هغه کې هرڅه ديوه کړکي په شکل خلاصيږي

:د کمپيوټر هغه برخه چې هلته ايکنز،ګيډګيټس Icons, gadgetsپراته او يا چې په سکرين باندې عکس Disk Topثبت وي.

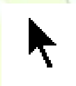

Mouse pointerياCoarser

د موس شکل يا هغه نښه چې کار پرې کوو د کرسر په نوم ياديږي.

Scheme: يه مرسته کولای شو چې د کرسر شکل بدل کړو

Snap to

کله چې په دې کې علامه واچوو نو که کوم شی deleteکوو يا يې saveکوو نو د yes NOبکسي ته به کرسر په خپله توپ اچوي

Hide pointer while Typing

که چېرې په دې افشن کې علامه واچوو نو کله چې په کمپيوټر ټايپينګ کوو نو کارسر به په خپله ورکيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Display pointer Trails:په دې کې علامه یا چیک مارک ولګوو نو د موس کرسر پسې به د ستایل لپاره اوږده لکی جوړیږي.

Show location of pointer when I press C T R key

که چیرې په دې افشن کې علامه واچوو نو چې کله کرسر رانه ورک شي نوچې کنټرول بټن ووهو کرسر به خپله راته اشاره کوي (ځان به درته ښايي)

کله که وغواړو چې کمپیوټر د سکرین یا پروجکټور سره وصل کړو نو د کیبورډ څخه ستارټ بټن نیسو او p وهو موږ ته به یو مینو ښکاره شي چې د هغې په مرسته یې په لاندې ډول ورسره نښلوو.

۱:**Disconnect projector**:که په دې کلیک وکړو نو پروجکټور به بند وي کمپیوټر په مانیټور کې به کار کوو.

۲:**Duplicat**:کمپیوټر او سکرین دواړه به کار کوي (دواړه به فعال وي)

۳:**extand**:پروجکټور یا سکرین او د کمپیوټر مانیټور به فعال وي خو د کمپیوټر په مانیټور به ټوله عملیې اجراء کیږي او په سکرین یا پروجکټور به یوازې د disk tap چې کوم تصویر ثبت وي هغه به ښایي.

۳:**projector only**:د کمپیوټر مانیټور یا سکرین به بند وي ټوله عملیې به د سکرین پروجکټور په پرده ښکاري.

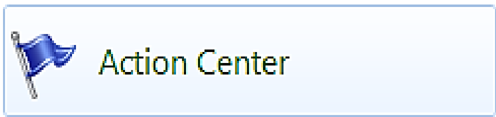

کې موږ ته هغه پیغامونه مخکې له مخکې راځي چې کمپیوټر ته زیان رسوونکي وي او دو مشکلاتو په اړه خبرداری راکوي او دا مشکلات بیا د Trouble shouting په مرسته خل کولای شو

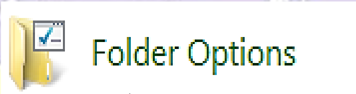

Open each folder in the same window:که چیرې په دا افشن کې علامه ولګوو نو هر فولډر فایل به په یوه ویندو(کړکی)کې خلاصیږي.

Open each folder in the same window: که چیرې په دا افشن کې علامه ولګوو نو هر فولډر فایل به په ځانته ځانته ځانګړي ویندو(کړکی)کې خلاصیږي.

Single click to open on item: که پدې افشن کې چیک مارک ولګوو نو هر څه به په یوه کلیک سره خلاصیږي.

Double click to open item (single click to select: که پدې افشن کې چیک مارک ولګوو نو هر څه به په دوو کلیکونو سره خلاصیږي او په یوه کلیک سره به صرف انتخابیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

Show Handler in preview pan: كه پدې افشن كې چیک مارک ولګوو نو هر فایل باندې چې

موږ كلیک كوو نو هغه به راته په ځنګ كې راته ښایې.

د دې كمانډ په مرسته كولاى شو چې د كمپیوټر ډراوونو ته پاسورډ یا كوډ ولګوو.

Recover keyهغه كیلي ده چې كه هغه پاسورډ درنه هېر شوى وي چې ډراوونو ته مو وركړې وو نو دا كیلي به په یو ډراوو كې درسره وي او د دې په مرسته یې خلاصولى شې.

1كه وغواړو چې ټاسک بار خلاص كړو نو ښى طرف (Right) كلیک كوو او وروسته personalize ته ځو ټاسک بار به چپ طرف لاندې خوا كونج كې موجود وي disk top لاندې خواكې كې هم موجود وي.

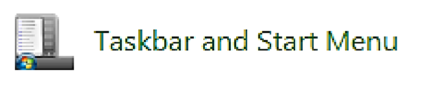

د Task Bar په اړه لنډ معلومات .

Task Bar appearance

- Luck the task bar په واسطه ټاسک بار كولب كولاى شو.
- Auto-hid- the task bar كه په دې كې علامه وي نو ټاسک بار د ورک وي او كه كرسر ورنیږدې پخپله به راښكاره كیږي
- Use small icons په ټاسک بار كې دې ایكنز كوچني وي.

2 Task Bar location on screen : په دې سره د ټاسک بار موقعیت ټاكلى شو(لاندې پورته چپ طرف ښي طرف) بیولى شو.

3 Restor de fault icon behaviour : كه په دې باندې كـلـیک وكړو ټول تاثیـرات دې عادي حالت ته راشى.

Power of actions

⇐Switch user: په دې سره بل user ته انـتـقـال كولاى شو.
⇐Log off: كه دې سره كلـیک وكړو نو معلـومات هم ختـمـولاى شي ورسره. او كمپيو تر به بند وي
⇐Lock: په دې سره كه په كمپـــــیـوټر كې پاسورډ لګیدلى وي نو كـولــب به شي.
⇐Restart: په دې باندې خپل كمـپـیـوټر یو ځل بند شي او بیرته به په خپله چلاند شي شو.
⇐Sleep: په دې باندې ئې خپل كـمـپـیـوتـر خوبیاولى كولاى شو.
⇐Hibernate: كه په دې باندې كلیک وكړو عـمـلـیې دې جریان ولري خو كـمـپـیـوتـر به بند وي او كوم پروګرامونه چې خلاص وي هغه به په هماغه ځاى باندې ولاړ وي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

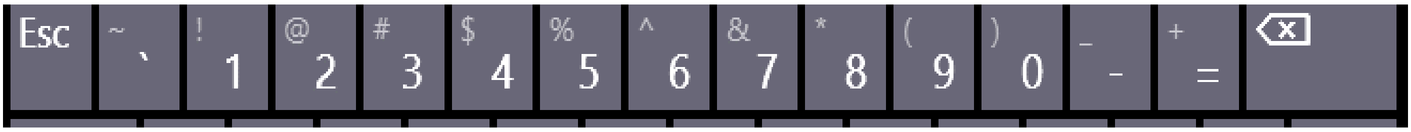

⇐Q ⇐ ض	W ص	E ث	R ق	T ف	Y ع	U ع	I ه	O خ ځ	P ح څ	[ج	] چ
A ش ښ	S س ى	D ى ي	F ب پ	G ل أ	H آ ا	J ت ټ	K ن ڼ	L م ة	; ک :	' ګ ؛	Enter
Shift	Z ئ ظ	X ط ې	C ز ژ	V ر ء	B ذ	N د ډ	M ړ ؤ	, و ،	. ږ ،	/ ږ .	SHIFT
CTRl	FN	ST	ALT	نــــــورولي قربان						ALT	CTRL

کله چې د کیبورډ په یوه بټنه کې دوه توري راغلي وي نو که غواړو چې دویم توری ولیکو نو شیفټ نیسو همااغه بټن وهو نو دویم بټن وهل کیږي.

او که په انګلیسي کې یو توری په غاټو لیکو نو Shift نیسو او کوم بټن چې ووهو نو هغه عدد په په غاټو لیکي.

که چیرې د کیبورډ ژبه انګلیسي څخه پښتو ته او یا بلې ژبې ته بدلوو نو ALTنیسو او وروسته Shiftبټن وهو نو ژبه به په اتومات ډول بدله شي.

او که چیرته د انګلیسي توري له غاټو څخه وړو او له وړو څخه غاټو ته اړوو نو د کیبورډ څخه Caps lock بټن وهو.

او وغواړو چې د کمپیوټر رڼا تیزه یا کمه کړو نو د Fnبټن نیسو او ایرو بټن پاس او لاندې بټن وهو 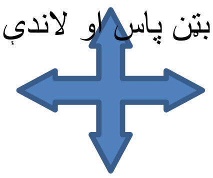

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library